

2026/1338

16.6.2026.

ODLUKA VIJEĆA (ZVSP) 2026/1338

od 15. lipnja 2026.

za potporu projektu o digitalnim rješenjima za sigurne zalihe konvencionalnog streljiva u susjedstvu EU-a (AIMS/SIMS)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o Europskoj uniji, a posebno njegov članak 28. stavak 1. i članak 31. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku,

budući da:

- (1) Države članice Ujedinjenih naroda (UN) 2001. donijele su Akcijski program za sprečavanje, suzbijanje i iskorjenjivanje nezakonitog trgovanja malim i lakim oružjem u svim njegovim aspektima („Akcijski program UN-a”). U Akcijskom programu UN-a države članice UN-a postigle su dogovor o poboljšanju nacionalnih propisa o malom oružju, jačanju upravljanja zalihama, osiguravanju pravilnog i pouzdanog označavanja oružja, poboljšanju suradnje u praćenju oružja te sudjelovanju u regionalnoj i međunarodnoj suradnji i pomoći.
- (2) Vijeće je 19. studenoga 2018. donijelo Strategiju EU-a protiv nezakonitog vatrenog oružja, malog i lakog oružja i pripadajućeg streljiva pod nazivom „Osiguravanje oružja, zaštita građana”, u kojoj se prepoznaje da je nedovoljna sigurnost zaliha ključan čimbenik koji omogućuje preusmjerenje oružja i streljiva sa zakonitih na nezakonita tržišta. Unija i njezine države članice obvezale su se nastaviti pomagati drugim zemljama da povećaju sigurnost državnih zaliha i upravljanje njima, jačanjem nacionalnih zakonodavnih i upravnih okvira i institucija koje reguliraju zakonitu ponudu i upravljanje zalihama malog i lakog oružja (SALW) i streljiva za obrambene i sigurnosne snage, s posebnim naglaskom na označavanju i vođenju evidencije, te promicati i provoditi standarde i dobre prakse za postupanje s malim oružjem i streljivom. Unija se također obvezala promicati primjenu novih tehnologija za učinkovitije upravljanje zalihama SALW-a i nastaviti podupirati suradnju i pomoć u provedbi Akcijskog programa UN-a, uključujući fizičku sigurnost i upravljanje zalihama SALW-a i streljiva.
- (3) Opća skupština UN-a je 4. prosinca 2023. donijela Globalni okvir za upravljanje konvencionalnim streljivom tijekom njegova cjelokupnog životnog ciklusa („Globalni okvir”), koji je dobrovoljan okvir za suradnju i sadržava niz političkih obveza za jačanje i promicanje postojećih inicijativa za upravljanje konvencionalnim streljivom tijekom njegova cjelokupnog životnog ciklusa te za uklanjanje postojećih nedostataka u tom upravljanju. U svojem 5. cilju, Globalni okvir potiče države da uspostave tehničke sposobnosti za provedbu odgovarajućeg, sustavnog i održivog nadzora konvencionalnog streljiva u nacionalnim zalihama, prema potrebi i u skladu s nacionalnim pravom, među ostalim pružanjem i primanjem međunarodne suradnje i pomoći.
- (4) Zajedničkim stajalištem Vijeća 2008/944/ZVSP ⁽¹⁾ predviđa se da se dozvola za izvoz uskraćuje ako odobrenje ne bi bilo u skladu s međunarodnim dužnostima i obvezama država članica, uključujući njihove obveze na temelju Globalnog okvira.

⁽¹⁾ Zajedničko stajalište Vijeća 2008/944/ZVSP od 8. prosinca 2008. o definiranju zajedničkih pravila kojima se uređuje kontrola izvoza vojne tehnologije i opreme (SL L 335, 13.12.2008., str. 99., ELI: <http://data.europa.eu/eli/compos/2008/944/oj>).

- (5) Vijeće je 14. travnja 2025. odobrilo Zaključke o kontroli izvoza oružja, u kojima se obvezalo na nastavak rada na elementima kojima se podupire odgovorna trgovina vojnom tehnologijom i opremom te je zadužilo Radnu skupinu za izvoz konvencionalnog oružja (COARM) da, prema potrebi, podupre izgradnju kapaciteta trećih zemalja u pogledu upravljanja zalihama oružja i streljiva.
- (6) Međunarodni centar za humanitarno razminiranje u Ženevi (GICHD) razvija sustav upravljanja inventarom streljiva (AIMS), digitalni alat osmišljen za potporu sigurnom, zaštićenom i održivom upravljanju zalihama streljiva. AIMS je osmišljen tako da djeluje u sinergiji sa sustavom za upravljanje informacijama o nadzoru (SIMS). Pilot-projekti koji se odnose na AIMS i SIMS provodit će se u Bosni i Hercegovini, a Republika Moldova je izrazila snažan interes za oba alata.
- (7) U sigurnosnom je interesu Unije poduprijeti Bosnu i Hercegovinu i Republiku Moldovu u njihovu usklađivanju s modernim standardima u području neširenja oružja i sigurnosti. U tom je kontekstu primjereno da Unija podupre, kroz financijski doprinos, projekt pod nazivom „Digitalna rješenja za sigurne zalihe konvencionalnog streljiva u susjedstvu EU-a” koji obuhvaća razvoj, uvođenje, integraciju i kontinuiranu upotrebu sustava upravljanja inventarom streljiva (AIMS) i sustava za upravljanje informacijama o nadzoru (SIMS) u Bosni i Hercegovini i Republici Moldovi („projekt”).

DONIJELO JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

1. S ciljem provedbe Strategije EU-a protiv nezakonitog vatrenog oružja, malog i lakog oružja i pripadajućeg streljiva pod nazivom „Osiguravanje oružja, zaštita građana” i Zajedničkog stajališta Vijeća 2008/944/ZVSP, Unija podupire projekt pod nazivom „Digitalna rješenja za sigurne zalihe konvencionalnog streljiva u susjedstvu EU-a” koji obuhvaća razvoj, uvođenje, integraciju i kontinuiranu upotrebu sustava upravljanja inventarom streljiva (AIMS) i sustava za upravljanje informacijama o nadzoru (SIMS) u Bosni i Hercegovini i Republici Moldovi („projekt”).
2. Cilj je projekta jačanje organizacijskih sposobnosti nacionalnih tijela Bosne i Hercegovine i Republike Moldove za upravljanje konvencionalnim streljivom tijekom njegova cjelokupnog životnog ciklusa, kako bi se smanjio rizik od preusmjeravanja i slučajnih eksplozija.
3. Detaljan opis projekta naveden je u Prilogu ovoj Odluci.

Članak 2.

1. Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku („Visoki predstavnik”) odgovoran je za provedbu ove Odluke.
2. Tehničku provedbu projekta izvršava Međunarodni centar za humanitarno razminiranje u Ženevi (GICHD).
3. GICHD obavlja svoje zadaće pod odgovornošću Visokog predstavnika. U tu svrhu Visoki predstavnik sklapa potrebne aranžmane s GICHD-om.

Članak 3.

1. Financijski referentni iznos za provedbu projekta koji financira Unija iznosi 1 000 000 EUR. Ukupni procijenjeni proračun projekta iznosi 1 389 145 EUR.
2. Rashodima koji se financiraju iz financijskog referentnog iznosa iz stavka 1. upravlja se u skladu s postupcima i pravilima koji se primjenjuju na opći proračun Unije.

3. Komisija nadzire pravilno upravljanje rashodima iz stavka 2. Komisija u tu svrhu sklapa potreban sporazum s GICHD-om. Tim se sporazumom utvrđuje da GICHD mora osigurati vidljivost doprinosa Unije na način koji je razmjerni veličini tog doprinosa.

4. Komisija nastoji sklopiti sporazum iz stavka 3. u najkraćem mogućem roku nakon stupanja na snagu ove Odluke. Komisija obavješćuje Vijeće o svim poteškoćama povezanim sa sklapanjem tog sporazuma i o datumu sklapanja sporazuma.

Članak 4.

1. Visoki predstavnik izvješćuje Vijeće o provedbi ove Odluke na temelju redovitih šestomjesečnih izvješća koje priprema GICHD.
2. Komisija izvješćuje Vijeće o financijskim aspektima projekta.

Članak 5.

1. Ova Odluka stupa na snagu na dan donošenja.
2. Ova Odluka prestaje važiti 36 mjeseci nakon datuma sklapanja sporazuma iz članka 3. stavka 3. ili, ako se takav sporazum ne sklopi u roku od šest mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Odluke, šest mjeseci nakon datuma stupanja na snagu ove Odluke.

Sastavljeno u Luxembourg 15. lipnja 2026.

Za Vijeće

Predsjednica

K. KALLAS

PRILOG

PROJEKTNII DOKUMENT

Digitalna rješenja za sigurne zalihe konvencionalnog streljiva u susjedstvu EU-a: projekt AIMS/SIMS

1. KONTEKST I OBRAZLOŽENJE ZA POTPORU U OKVIRU ZVSP-A

1.0. Izazov

Sposobnost države da klasificira, kvantificira i odgovara za konvencionalno streljivo koje je u nacionalnom vlasništvu i pod nacionalnom kontrolom temeljni je zahtjev za sigurno, zaštićeno i održivo upravljanje konvencionalnim streljivom tijekom njegova cjelokupnog životnog ciklusa, kao i za jačanje kontrole oružja te sprečavanje njegova preusmjeravanja i širenja. Bez te sposobnosti države se suočavaju s povećanim rizikom od slučajnih eksplozija, preusmjeravanja i nekontroliranog širenja streljiva. Ti su rizici posebno izraženi u okruženjima pogođenima sukobima i s niskim kapacitetima, u kojima nacionalna tijela često nemaju tehničke, financijske, operativne i organizacijske kapacitete za upravljanje svojim konvencionalnim streljivom. U takvim okolnostima moguće je da države:

- ne mogu točno predvidjeti zahtjeve za streljivo ili planirati pravodobnu i troškovno učinkovitu nabavu;
- ne uspijevaju identificirati streljivo koje propada ili je nesigurno, čime se povećava rizik od slučajnih eksplozija;
- ne mogu identificirati ni sigurno odlagati zastarjelo streljivo, čime se povećavaju rizici u vezi sa sigurnošću i zaštitom;
- nemaju sveobuhvatnu evidenciju, uključujući praćenje serija i serijskih brojeva, čime se narušava njihova sposobnost praćenja streljiva, utvrđivanja mjesta preusmjeravanja i podupiranja istraga nakon preusmjeravanja;
- nemaju pregled nad fizičkim lokacijama i pravnim statusom zaliha streljiva, čime se povećava rizik od preusmjeravanja i ometa sljedivost;
- nemaju dovoljne kapacitete za izdavanje i provjeru potvrda o krajnjem korisniku i provedbu pouzdanih procjena rizika prije i nakon prijenosa, kako se zahtijeva bilateralnim i multilateralim sporazumima o kontroli izvoza;
- ne mogu ispuniti međunarodne obveze kao države koje izvoze i stvaraju zalihe u okviru instrumenata kao što su Ugovor o trgovini oružjem (UTO), Akcijski program Ujedinjenih naroda za sprečavanje, suzbijanje i iskorjenjivanje nezakonitog trgovanja malim i lakim oružjem u svim njegovim aspektima (Akcijski program UN-a) i Globalni okvir za upravljanje konvencionalnim streljivom tijekom njegova cjelokupnog životnog ciklusa (Globalni okvir).

Kao odgovor na te operativne i institucijske nedostatke potrebno je hitno uspostaviti sustave prilagođene kontekstu i utemeljene na standardima, koji državama omogućuju uspostavu čvrstih i održivih okvira za upravljanje inventarom. Kako bi se učinkovito otklonili rizici za sigurnost i zaštitu, takvi sustavi moraju nadilaziti puko vođenje evidencije. Moraju podupirati sustavno prikupljanje, povezivanje i analizu sveobuhvatnog skupa podataka, ne samo u pogledu vrste, lokacije i količine streljiva, već i njegova stanja, uporabljivosti i statusa nadzora tijekom cjelokupnog životnog ciklusa. Za to je potrebna namjenska digitalna infrastruktura koja može olakšati informirano donošenje odluka, određivanje prioriteta u pogledu rizika i dugoročno planiranje, uz istodobno jačanje ciljeva kontrole oružja i neširenja oružja, u skladu s međunarodnim standardima, smjernicama i dobrim praksama, kao što su one utvrđene u Međunarodnim tehničkim smjernicama za streljivo (IATG) i na koje se poziva u 5. cilju i 7. cilju Globalnog okvira.

1.1. AIMS/SIMS: Digitalno rješenje za sveobuhvatno upravljanje inventarom

Nakon nekoliko zahtjeva nacionalnih tijela za potporu jačanju kontrole oružja i neširenja oružja poboljšanim inventarom i nadzorom zaliha konvencionalnog streljiva, Međunarodni centar za humanitarno razminiranje u Ženevi (GICHD) putem svojeg Savjetodavnog tima za upravljanje streljivom (AMAT) razvija softverski paket za AIMS/SIMS.

AIMS (sustav za upravljanje inventarom streljiva) digitalan je i podesiv softverski alat usklađen s IATG-om i osmišljen za potporu sigurnom, zaštićenom i održivom upravljanju zalihama streljiva. AIMS, utemeljen na sustavu upravljanja inventarom koji upotrebljava Ministarstvo obrane Ujedinjene Kraljevine, trenutačno je u fazi razvoja i bit će testiran u Bosni i Hercegovini (BiH), pri čemu su velik interes izrazile i druge zemlje, uključujući Kazahstan, Moldovu i Peru.

Sustavom AIMS podupiru se nacionalni naponi za smanjenje rizika koje predstavljaju zalihe streljiva kojim se upravlja na nesiguran i nezaštićen način te doprinosi jačanju organizacijskih kapaciteta nacionalnih tijela za upravljanje konvencionalnim streljivom tijekom njegova cjelokupnog životnog ciklusa. Konkretno, AIMS nudi sljedeće ključne prednosti:

- povećava sigurnost osoblja i civilnog stanovništva podupiranjem sigurnog skladištenja, rukovanja, prijevoza i odlaganja streljiva;
- omogućuje pravodobno otkrivanje gubitaka i preusmjeravanja praćenjem zaliha u stvarnom vremenu i rutinskim fizičkim provjerama zaliha;
- poboljšava učinkovitost u pogledu zaliha i smanjuje rizike povezivanjem upravljanja inventarom s podacima o nadzoru kako bi se prikupile informacije za donošenje odluka o planiranju, nabavi i odlaganju;
- potiče jačanje institucija promicanjem preispitivanja postupaka, standardiziranih postupaka i dugoročnog razvoja kapaciteta u nacionalnim okvirima.

Iako AIMS djeluje neovisno, osmišljen je da radi u sinergiji sa **sustavom za upravljanje informacijama o nadzoru (SIMS)**. SIMS prati stanje i stabilnost streljiva tijekom vremena i integriran je u AIMS, čime se podupiru donošenje odluka, planiranje i upravljanje na temelju rizika. SIMS je razvijen u skladu s IATG-om i olakšava sustavno prikupljanje, pohranu i analizu podataka povezanih s fizičkim inspekcijama, kemijskim ispitivanjima, okolišnom izloženošću i označivanjem stanja. Obuhvaća ključne informacije o starenju, degradaciji i nestabilnosti (među ostalim za visokorizične predmete kao što je streljivo na bazi pogonskog goriva), čime se omogućuje rana identifikacija nesigurnog streljiva. Time se podupire davanje prednosti mjerama za smanjenje rizika, kao što su ciljano odlaganje, zabrane ili ograničenja kretanja, te se osigurava da se u nacionalnim zalihama zadrži samo streljivo koje je sigurno za skladištenje, prijevoz i upotrebu.

Ako je povezan sa sustavom AIMS, SIMS omogućuje unakrsno upućivanje podataka o inventaru i stanju u stvarnom vremenu, čime se nacionalnim tehničkim tijelima omogućuje da na temelju dokaza donose odluke o planiranju nadzora, dodjeli resursa i dugoročnom upravljanju zalihama. Uključivanjem podataka o nadzoru u šire upravljanje inventarom kombinirani sustav jača nacionalne kapacitete za smanjenje rizika od slučajnih eksplozija i podupire usklađenost s međunarodnim normama u području sigurnosti i zaštite.

Softverskim paketom AIMS/SIMS otklanja se ključan nedostatak u sposobnostima koji se ne rješava nijednim drugim postojećim sustavom tako što se nudi platforma digitalne infrastrukture, utemeljena na standardima, podesiva i u nacionalnom vlasništvu, za sigurno, zaštićeno i održivo upravljanje konvencionalnim streljivom. Osim toga, sustavom AIMS/SIMS državama se nudi mogućnost izravne provedbe 5. i 7. cilja Globalnog okvira te istodobno olakšava napredak u ostvarivanju 6. cilja (smanjenje rizika), 10. cilja (sprečavanje preusmjeravanja), 11. cilja (označivanje i praćenje), 12. cilja (razmjena informacija o preusmjeravanju) i 13. cilja (prikupljanje i analiza podataka o preusmjeravanju). Osim usklađivanja s Globalnim okvirom, sustavom AIMS/SIMS podupire se provedba ključnih instrumenata EU-a za kontrolu i sigurnost oružja, uključujući Strategiju EU-a protiv nezakonitog vatrenog oružja, malog i lakog oružja i pripadajućeg streljiva, Zajedničko stajalište Vijeća EU-a o izvozu oružja (2008/944/ZVSP i njegova revidirana verzija iz 2019.) i regionalne planove za malo i lako oružje (SALW) (npr. Plan za zapadni Balkan za 2024.).

Omogućivanjem točnih podataka iz inventara u stvarnom vremenu, praćenja stanja i sljedivosti streljiva ti sustavi jačaju sposobnost države da provodi procjene rizika prije i nakon prijenosa i provjerava usklađenost krajnje upotrebe i krajnjih korisnika te doprinose čvršćim nacionalnim sustavima kontrole u skladu s kriterijima iz članka 5. Zajedničkog stajališta EU-a. Njima se ujedno izravno podupiru širi sigurnosni i razvojni prioriteti EU-a smanjenjem rizika od preusmjeravanja, poboljšanjem transparentnosti i jačanjem kapaciteta za izvješćivanje u okviru UTO-a, Akcijskog programa UN-a i režimâ embarga na oružje Vijeća sigurnosti UN-a.

1.1.1. Analiza tržišta

Većina država nema namjenske sustave za upravljanje inventarom posebno osmišljene za upravljanje konvencionalnim streljivom. U mnogim se kontekstima nacionalna tijela oslanjaju na improvizirane ili neodgovarajuće sustave, kao što su registri u papirnatom obliku, tablice u Excelu ili softver za opću logistiku, platforme za registraciju vatrenog oružja ili rješenja koja iznađu donatori, koji nisu prikladni za složene zahtjeve za upravljanje konvencionalnim streljivom tijekom njegova cjelokupnog životnog ciklusa. Te alternative često nemaju ključne tehničke značajke kao što su praćenje uporabe serije, upravljanje kompatibilnim skupinama, razvrstavanje prema opasnosti od eksploziva, dozvole za granicu eksplozivnosti i praćenje stanja. Zbog toga ne mogu poduprijeti napore za sprečavanje i ublažavanje slučajnih eksplozija, preusmjeravanja, gomilanja viška i razmjene informacija, među ostalim u svrhu praćenja i međunarodnog izvješćivanja.

Važno je razlikovati registre oružja i sustave za upravljanje inventarom streljiva. Registri oružja općenito su usmjereni na kontrolu vlasništva, identifikacije i prijenosa, dok je za streljivo, koje je potrošno, kvarljivo i često skladišteno u rasutom stanju, potreban mnogo detaljniji i dinamičniji sustav. Djelotvorni sustavi upravljanja streljivom moraju pratiti tehničke specifikacije (kalibar, vrsta, broj serije, neto količina eksploziva), podatke o skladištenju (lokacija, skupina kompatibilnosti, razvrstavanje prema opasnosti), rezultate nadzora, status upotrebljivosti, povijest kretanja i postupke odlaganja. Taj širi skup podataka ključan je ne samo za sigurno rukovanje i operativno planiranje, već i za nadzor, otkrivanje gubitka, predviđanje životnog ciklusa i financijsko planiranje.

Niz postojećih digitalnih alata ⁽¹⁾ nudi djelomična rješenja za upravljanje inventarom streljiva i vođenje evidencije. Iako su korisni, ti su sustavi u prvome redu osmišljeni za SALW i povezano streljivo. Zbog toga obično isključuju šire kategorije konvencionalnog streljiva i nemaju ključne funkcije kao što su povezivanje podataka o nadzoru, razvrstavanje skupina kompatibilnosti, označivanje opasnosti ili praćenje cijelog životnog ciklusa. Ta ograničenja znatno smanjuju njihovu korisnost za sveobuhvatno upravljanje konvencionalnim streljivom tijekom njegova cjelokupnog životnog ciklusa i ometaju njihovu sposobnost da podupiru postupke donošenja odluka ili planiranja utemeljene na riziku.

⁽¹⁾ Na primjer, ArmsTracker, softver za kontrolu inventara vatrenog oružja i streljiva (SAM) i sustav za registraciju i upravljanje oružjem (ARMaS).

S druge strane, softverski paket AIMS/SIMS namjenski je izrađen kako bi se ispunio cijeli niz zahtjeva za sigurno, zaštićeno i održivo upravljanje konvencionalnim streljivom tijekom njegova cjelokupnog životnog ciklusa. Sustavom AIMS/SIMS olakšava se pravodobno praćenje svih vrsta streljiva na razini određene serije; povezuju se podaci o nadzoru; podržavaju se razvrstavanje skupina kompatibilnosti, kategorizacija opasnosti i usklađivanje s međunarodnim normama. Sustav je podesiv, prilagodljiv nacionalnim radnim postupcima i osmišljen za rad na više lokacija pod nacionalnom kontrolom. Ključno je da zahvaljujući sustavu AIMS osnovno praćenje inventara postaje strateški alat kojim se jačaju sposobnosti nacionalnih tijela za planiranje, poboljšanje sigurnosti i zaštite nacionalnih zaliha, poboljšanje sposobnosti prikupljanja i analize podataka o preusmjerenom streljivu, razmjenu informacija (među ostalim o preusmjeravanju i nezakonitoj trgovini) i ispunjavanje međunarodnih obveza u pogledu neširenja oružja i nadzora oružja integriranom upotrebom višenamjenskih podataka o streljivu u stvarnom vremenu.

1.1.2. Alternativna rješenja:

Opće logističke platforme kojima se koriste pojedinačne države također su usmjerene na opće upravljanje imovinom, ali nisu prilagođene potrebama za sigurnošću, zaštitom i transparentnošću konvencionalnog streljiva te nisu namijenjene podupiranju međunarodnih ciljeva kontrole i neširenja oružja.

S druge strane, AIMS/SIMS namjenski je izrađen, usklađen s IATG-om i globalno upotrebljiv te nudi namjensko digitalno rješenje za smanjenje rizika od preusmjeravanja, sprečavanje slučajnih eksplozija i jačanje napora za kontrolu i neširenje oružja.

1.2. Razvoj softvera AIMS/SIMS

1.2.1. Vlasništvo

Kako bi se osigurala potpuna interoperabilnost i troškovna učinkovitost, sustavi AIMS i SIMS razvijaju se usporedno, uz upotrebu zajedničke softverske arhitekture, te nude dvojno, integrirano rješenje za dva najsloženija izazova u upravljanju konvencionalnim streljivom tijekom njegova cjelokupnog životnog ciklusa, a to su kontrola i nadzor inventara. Osnovni softver AIMS/SIMS, uključujući izvorni kod, ostat će u vlasništvu GICHD-a i njegova partnera za razvoj softvera. Softver će za države biti besplatan.

Međutim, zbog složenosti instalacije, posebno početnog unosa podataka i prilagodbe nacionalnim postupcima i radnim procesima, GICHD će pomoći svakoj zemlji s instalacijom i prilagodbom softvera kako bi se osiguralo njegovo pravilno i učinkovito uvođenje. Nakon instalacije nacionalna inačica softvera AIMS/SIMS postaje vlasništvo partnerske zemlje. Ni GICHD ni bilo koja treća strana neće imati pristup nacionalnom sustavu, osim ako je to potrebno i ako je sama zemlja putem računala za pristup (Gateway PC) omogućila pristup kako bi se popravile pogreške ili instalirala ažuriranja. Taj pristup odgovara modelu vlasništva nad softverom koji je usvojen za GICHD-ov sustav za upravljanje informacijama o razminiranju.

1.2.2. Vremenski okvir razvoja, ključne etape i financiranje

Inicijativa AIMS/SIMS razvija se od 2022. Početna provjera koncepta provedena je od 2022. do 2023. uz financiranje sredstvima Ureda Ujedinjene Kraljevine za vanjske poslove, Commonwealth i razvoj (FCDO). Tijekom te faze razvijen je konceptualni okvir za sustav upravljanja inventarom uz doprinos Odbora za tehnički pregled IATG-a, a u otvorenom postupku javne nabave za proizvodnju prototipa softvera odabrano je iskusno poduzeće koje se bavi razvojem softvera za logistiku.

Bosna i Hercegovina zatražila je 2023. međunarodnu potporu za jačanje sigurnosti, zaštite i preuzimanja odgovornosti u pogledu svojih nacionalnih zaliha streljiva. Kao odgovor na to GICHD je pokrenuo projekt za osmišljavanje i razvoj osnovne softverske arhitekture AIMS-a, pri čemu je Bosna i Hercegovina bila pilot-zemlja za testiranje i validaciju. Ta je faza ostvarena zahvaljujući financijskoj i tehničkoj potpori švicarskog Saveznog ministarstva obrane, civilne zaštite i sporta.

GICHD je tijekom 2024. godine proveo opsežnu vježbu povezanu sa zahtjevima korisnika u bliskoj suradnji s posebnom tehničkom radnom skupinom sastavljenom od predstavnika ovlaštenih ministarstava i agencija. Tijekom postupka utvrđivanja zahtjeva korisnika postalo je jasno da će uz upravljanje inventarom biti potreban dodatan softverski alat za upravljanje informacijama povezanima s nadzorom. Stoga je konačna softverska arhitektura preoblikovana tako da uključuje AIMS i SIMS te je razvijena u skladu s IATG-om i usmjerena na jačanje sposobnosti nacionalnih tijela u Bosni i Hercegovini da spriječe preusmjeravanje, potaknu preuzimanje odgovornosti i unaprijede šire ciljeve kontrole i neširenja oružja.

U 2025. prikupljala su se sredstva za potporu dovršetku softverskih paketa za AIMS/SIMS, uključujući njihovu validaciju, razvoj materijala i resursa za osposobljavanje u svrhu provedbe projekta te pripremu za uvođenje u Moldovi. GICHD je u međuvremenu podržao pripremni rad kako bi se osigurala dostupnost tehničkih informacija i podataka potrebnih za pravilno funkcioniranje AIMS-a i SIMS-a, s naglaskom na omogućivanju točne identifikacije streljiva radi sprečavanja preusmjeravanja, provjere krajnjih korisnika i međunarodnog izvješćivanja. Očekuje se da će BiH provesti sveobuhvatnu reviziju svojih nacionalnih zaliha streljiva kako bi se osiguralo da su podaci uneseni u AIMS točni i potpuni. Nakon dovršetka razvoja softvera (što se procjenjuje na 18 mjeseci nakon potvrde financiranja), AIMS/SIMS u potpunosti će se provesti u BiH. Ta pilot-provedba poslužit će kao ključna potvrda funkcionalnosti sustava i pružiti presudna iskustva za usmjeravanje njegova uvođenja u Moldovi.

2. SVRHA, CILJEVI I REZULTATI PROJEKTA

2.1. Opći cilj

Cilj je projekta olakšati sigurno, zaštićeno i održivo upravljanje konvencionalnim streljivom, koje je u nacionalnom vlasništvu i pod nacionalnom kontrolom BiH i Moldove, tijekom njegova cjelokupnog životnog ciklusa donošenjem softverskog paketa AIMS/SIMS i njegovom kontinuiranom upotrebom. Stoga će se ovim projektom poduprijeti provedba Globalnog okvira i drugih relevantnih instrumenata EU-a i međunarodnih instrumenata za kontrolu i neširenje oružja. Projektom se ne podupiru niti jačaju borbeni ili operativni kapaciteti oružanih snaga, već je njegovo područje primjene strogo ograničeno na sprečavanje preusmjeravanja, kontrolu i neširenje oružja.

2.2. Specifični ciljevi

Kako bi se to postiglo, u okviru projekta nastojat će se ostvariti sljedeći ciljevi:

cilj 1.: razviti, doraditi i uvesti softver AIMS/SIMS u BiH i Moldovi kao podesiv alat usklađen s IATG-om kako bi nacionalna tijela mogla na siguran, zaštićen i odgovoran način upravljati streljivom, čime bi se ublažio rizik od preusmjeravanja i slučajnih eksplozija

cilj 2.: poboljšati organizacijske sposobnosti nacionalnih tijela BiH i Moldove za upravljanje konvencionalnim streljivom tijekom njegova cjelokupnog životnog ciklusa donošenjem, povezivanjem i kontinuiranom upotrebom softverskog paketa AIMS/SIMS, kojim se podupiru nacionalna odgovornost, održiva provedba i sprečavanje preusmjeravanja

cilj 3.: na temelju provedbe u BiH i Moldovi promicati softver za AIMS/SIMS i njegovo usklađivanje s Globalnim okvirom i relevantnim EU-ovim i međunarodnim inicijativama za kontrolu oružja (osobito UTO-om i Akcijskim programom UN-a) kojima su obuhvaćeni, među ostalim, sljedeći ciljevi: sprečavanje preusmjeravanja, praćenje nezakonitog streljiva, praćenje krajnje upotrebe i sigurnost streljiva.

3. OČEKIVANI ISHODI I REZULTATI

- 3.1. **Ishod 1.:** potpuno razvijen softverski paket AIMS/SIMS koji pruža digitalno rješenje za sigurno, zaštićeno i održivo upravljanje inventarom i nadzorom konvencionalnog streljiva, čime se jačaju sprečavanje preusmjeravanja, praćenje nezakonitog streljiva, praćenje krajnje upotrebe i sigurnost streljiva.

3.1.1. Aktivnosti

- razvoj i validacija softvera AIMS/SIMS kao modularnog skupa alata usklađenih s IATG-om za upravljanje inventarom i nadzor konvencionalnog streljiva, u skladu s IATG-om;
- izrada cjelovitog provedbenog paketa, među ostalim materijala za osposobljavanje, priručnika za korisnike i integracijskih protokola za potporu uvođenju na nacionalnoj razini i dugoročnoj održivosti;
- razvoj dokumentacije i operativnih protokola za AIMS/SIMS dokumentiranjem arhitekture softvera, korisničkih priručnika i protokola za unos podataka.

Ključna etapa: razvoj softvera AIMS/SIMS.

- 3.2. **Ishod 2.:** poboljšani organizacijski kapacitet BiH i Moldove za provedbu upravljanja inventarom i nadzora streljiva tijekom njegova cjelokupnog životnog ciklusa, u skladu s IATG-om.

3.2.1. Provedba aktivnosti u okviru faze A.: uključivanje i pokretanje projekta

- primanje službenog zahtjeva ili sklapanje sporazuma s BiH i Moldovom o jačanju nacionalnih napora za kontrolu oružja, neširenje oružja i sprečavanje preusmjeravanja uvođenjem sustava AIMS/SIMS;
- osnivanje nacionalne stručne radne skupine za usmjeravanje i nadzor provedbe projekata u BiH i Moldovi;
- olakšavanje radionice o tehničkom planiranju sa stručnom radnom skupinom i drugim dionicima kako bi se utvrdile provedbene zadaće i izradio detaljan plan rada za provedbu projekta;
- podizanje svijesti i pružanje osposobljavanja stručnoj radnoj skupini i ovlaštenim nacionalnim tijelima o upravljanju inventarom streljiva i upotrebi sustava AIMS/SIMS za sprečavanje preusmjeravanja, praćenju nezakonitog streljiva, praćenju krajnje upotrebe i sigurnosti streljiva.

Ključna etapa: potpisivanje sporazuma o partnerstvu s BiH i Moldovom.

3.2.2. Provedba aktivnosti u okviru faze B.: razvoj regulatornog i tehničkog okvira

- utvrđivanje nacionalnih regulatornih, postupovnih i tehničkih temelja potrebnih za uvođenje i održavanje sustava AIMS/SIMS;
- podupiranje stručne radne skupine u izradi i odobravanju tehničkog kataloga streljiva i konsolidirane nacionalne baze podataka o streljivu kako bi se poduprli standardizirani postupci u vezi s inventarom i nadzorom;

- podupiranje stručne radne skupine u mapiranju i dokumentiranju svih postojećih radnih postupaka i procedura povezanih s inventarom, vođenjem evidencije i nadzorom;
- suradnja sa stručnom radnom skupinom kako bi se utvrdio, dokumentirao i odobrio pristup za povezivanje sustava AIMS/SIMS sa svim postojećim sustavima (npr. opći logistički softver);
- utvrđivanje potrebnih zahtjeva u pogledu hardvera i softvera za uvođenje na nacionalnoj razini; podupiranje nacionalnih tijela u BiH i Moldovi u traženju dodatnih financijskih sredstava ako je to potrebno za nabavu hardvera i softvera;
- pružanje tehničkih savjeta i operativne pomoći u vođenju potpunog popisa konvencionalnog streljiva.

Ključna etapa: odobrenje tehničkog kataloga streljiva, baze podataka i mapa postupaka od strane ovlaštenih nacionalnih tijela u BiH i Moldovi.

3.2.3. *Provedba aktivnosti u okviru faze C: povezivanje sustava i osposobljavanje*

- instaliranje sustava AIMS i SIMS na nacionalnu platformu za pohranu podataka BiH i Moldove, uz pružanje sigurne konfiguracije;
- pružanje strukturiranog osposobljavanja i mentorstva dotičnim korisnicima;
- pružanje pomoći, na zahtjev, u čišćenju podataka i integraciji u sustave AIMS i SIMS.

Ključna etapa: instalacija softvera i integracija podataka u AIMS i SIMS.

3.2.4. *Provedba aktivnosti u okviru faze D: izgradnja kapaciteta i održivost sustava*

- pružanje osposobljavanja za obnovu znanja, mentorstva i potpore novoimenovanom osoblju pri primopredaji/-preuzimanju zadataka.

Ključna etapa: sustav koji je na održiv način uključen u nacionalne strukture.

3.3. **Ishod 3.:** provedbom u BiH i Moldovi promiče se softver AIMS/SIMS i njegovo usklađivanje s Globalnim okvirom i relevantnim inicijativama EU-a i međunarodnim inicijativama u području nadzora oružja (posebno UTO i Akcijski program UN-a).

3.3.1. *Aktivnosti*

- organizacija i održavanje najmanje dva popratna događanja na međunarodnim i regionalnim konferencijama o kontroli oružja radi promicanja sustava AIMS/SIMS i njegova usklađivanja s Globalnim okvirom i Strategijom EU-a za SALW;
- izrada i distribucija informativnih materijala koji prikazuju kako sustav AIMS/SIMS doprinosi provedbi Globalnog okvira te ciljevima EU-a i širim ciljevima UN-a u pogledu nadzora oružja (npr. sprečavanje preusmjeravanja, praćenje krajnje upotrebe i transparentnost);
- održavanje posebnih internetskih seminara za tehničke stručnjake, nacionalna tijela i regionalne partnere o ulozi upravljanja inventarom i nadzora nad njime te sigurnog, zaštićenog i održivog upravljanja konvencionalnim streljivom tijekom njegova cjelokupnog životnog ciklusa;

- pružanje savjetodavne potpore BiH i Moldovi kako bi se pokazalo na koji način sustav AIMS/SIMS može generirati podatke za izvješćivanje u skladu s Globalnim okvirom, UTO-om, Akcijskim programom UN-a i drugim instrumentima;
- poticanje uzajamnog učenja dijeljenjem iskustava iz provedbe sustava AIMS/SIMS u BiH i Moldovi s drugim zainteresiranim državama.

Ključna etapa: sustav AIMS/SIMS promiče se na regionalnim sastancima Ureda Ujedinjenih naroda za poslove razoružanja (UNODA) (2026. – 2027.) o Globalnom okviru i na sastanku država o Globalnom okviru u 2027., na sastancima Akcijskog programa UN-a za SALW i na drugim relevantnim međunarodnim, regionalnim i podregionalnim sastancima.

4. AGENCIJA ZADUŽENA ZA TEHNIČKU PROVEDBU

Međunarodni centar za humanitarno razminiranje u Ženevi (GICHD), sa sjedištem u Ženevi (Švicarska), djeluje na globalnoj razini u partnerstvu s nacionalnim tijelima za razminiranje i upravljanje streljivom, operatorima, UN-om i drugim akterima. Centar je 2024. djelovao u više od 40 zemalja i područja. GICHD radi na smanjenju rizika za zajednice koji proizlaze iz svih vrsta eksplozivnih sredstava: mina, kazetskog streljiva, eksplozivnih ostataka rata te konvencionalnog streljiva kojim se upravlja na nesiguran i nezaštićen način.

Savjetodavni tim za upravljanje streljivom (AMAT), osnovan u siječnju 2019. kao zajednička inicijativa Ureda Ujedinjenih naroda za poslove razoružanja i GICHD-a, podupire operacionalizaciju programa UN-a SaferGuard i pruža tehničku pomoć državama i partnerima u sigurnom, zaštićenom i održivom upravljanju streljivom tijekom njegova cjelokupnog životnog ciklusa, u skladu s IATG-om. Od svojeg osnutka AMAT je ostvario pozitivne rezultate u pružanju tehničke pomoći državama za koje je procijenjeno da su izložene riziku te drugim partnerima kako bi na siguran i zaštićen način upravljali streljivom, u skladu s IATG-om.

GICHD ima jedinstvenu zadaću podupirati i profesionalizirati smanjenje rizika od eksplozivnih sredstava promicanjem inovativnih, prilagođenih i održivih rješenja. U okviru usluga koje nudi, tematskog stručnog znanja i geografskih pristupa Centar je prvenstveno usmjeren na početni rad, pomaganje nacionalnim tijelima da preuzmu odgovornost za svoje programe i usmjeravanje na razvoj odgovarajućih strategija, standarda i okvira upravljanja. Za razliku od organizacija koje su u prvome redu usmjerene na provedbu na terenu ili zagovaranje na visokoj razini, GICHD povezuje praksu i politiku u cijelom spektru razminiranja i upravljanja streljivom, od razvoja međunarodnih normi i standarda do pružanja prilagođene potpore nacionalnim tijelima na terenu. Svojim radom na kontekstualizaciji strategija i standarda, posebno bliskom suradnjom s pogođenim državama, osigurava da globalni okviri ostanu relevantni, praktični i u nacionalnom vlasništvu.

Zahvaljujući svojoj jedinstvenoj pokretačkoj snazi, koja okuplja vlade, agencije UN-a, nevladine organizacije, akademsku zajednicu i privatni sektor, GICHD ima ključnu ulogu u usklađivanju operativne stvarnosti s promjenjivim okvirima politike, čime osigurava usklađenost, prilagodljivost i trajni učinak za zajednice pogođene eksplozivnim sredstvima.

5. USKLAĐIVANJE POLITIKA EU-A

Ovim se projektom izravno podupire više okvira politika EU-a:

5.1. Strategija EU-a za malo i lako oružje (SALW)

Sustavom AIMS/SIMS izravno se nastoji otkloniti ključna bojazan iz Strategije EU-a za malo i lako oružje da je „nedovoljna sigurnost zaliha ključan čimbenik koji omogućuje preusmjeravanje oružja i streljiva sa zakonitih na nezakonita tržišta”. Osiguravanjem snažnih sposobnosti u pogledu digitalnog upravljanja inventarom, sustavom AIMS/SIMS jača se sigurnost zaliha i podupire obveza EU-a koja se odnosi na promicanje provedbe međunarodnih standarda i smjernica poput IATG-a. Praćenje u stvarnom vremenu i preuzimanje odgovornosti koji karakteriziraju taj sustav doprinose sprečavanju i utvrđivanju preusmjeravanja vođenjem sveobuhvatne evidencije o kretanju streljiva i uvjetima skladištenja.

5.2. Zajedničko stajalište EU-a 2008/944 o izvozu oružja

Ažurirano Zajedničko stajalište EU-a iz 2025. izravno je usklađeno sa sposobnostima AIMS-a/SIMS-a u više prioriteta područja. Sustavom AIMS/SIMS podupire se predanost Vijeća poboljšanju praćenja i promiče transparentnost lanca opskrbe koja doprinosi smanjenju rizika od preusmjerenja tijekom prijenosa. Sustav olakšava provjeru i praćenje krajnjih korisnika kao alat za sprečavanje preusmjerenja tako što pruža bitne informacije koje su za to potrebne. Sustavom AIMS/SIMS izravno se podupire izgradnja kapaciteta trećih zemalja u svim područjima upravljanja zalihama streljiva.

5.3. Globalni okvir za upravljanje konvencionalnim streljivom tijekom njegova cjelokupnog životnog ciklusa

Upravljanje inventarom temeljni je zahtjev za provedbu ciljeva Globalnog okvira. Sustav AIMS/SIMS izravno podupire cilj br. 4 jačanjem sposobnosti nacionalnih tijela u upravljanju streljivom tijekom njegova cjelokupnog životnog ciklusa s pomoću integriranih aspekata planiranja, izvješćivanja i odlaganja. AIMS/SIMS i njegov prateći softver za SIMS ostvaruju napredak u postizanju ciljeva od 5. do 7. osiguravanjem sustavnog nadzora, postupaka smanjenja rizika i sveobuhvatnih sustava za upravljanje inventarom. Platformom se jačaju i ciljevi 8., 9. i 11. promicanjem transparentnosti lanca opskrbe, podupiranjem praćenja krajnjih korisnika i poboljšanjem sposobnosti označavanja i praćenja.

5.4. Ugovor UN-a o trgovini oružjem (UTO)

Softver AIMS/SIMS podupire provedbu UTO-a tako što omogućuje točnije izvješćivanje o zalihama i kretanju streljiva, olakšava praćenje krajnjih korisnika sveobuhvatnim kapacitetima za praćenje i osigurava dokumentacijsku infrastrukturu koja pomaže državama uvoznicama da dokažu svoju predanost sprečavanju preusmjerenja i osiguravanju preuzimanja odgovornosti u upravljanju streljivom.

5.5. Akcijski program Ujedinjenih naroda (Akcijski program UN-a) za SALW

Sustavom AIMS/SIMS doprinosi se temeljnim obvezama Akcijskog programa UN-a u pogledu upravljanja zalihama i njihove sigurnosti pružanjem tehnoloških temelja za učinkovito upravljanje inventarom. Integriranim pristupom sustava kapacitetima za upravljanje inventarom i njegovo praćenje izravno se podupire usmjerenost Akcijskog programa UN-a na sprečavanje nezakonite trgovine poboljšanjem sigurnosti zaliha. Sustavom AIMS omogućuje se državama da vode detaljnu evidenciju i provode mjere za preuzimanje odgovornosti koje su ključne za odgovorno upravljanje zalihama u skladu s okvirom Akcijskog programa UN-a.

5.6. Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI) – Globalna Europa – Uredba (EU) 2021/947

Sustavom AIMS/SIMS izravno se podupire cilj iz Priloga II. točke 6. podtočke (g) uz Uredbu o Instrumentu za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju⁽²⁾ jer služi kao temelj odgovornog upravljanja oružjem i streljivom. Sustavom se promiču mjere dobrog upravljanja i preuzimanja odgovornosti koje su u skladu s demokratski kontroliranim obrambenim i sigurnosnim snagama. Podupiranjem provedbe sustava AIMS/SIMS u susjednim zemljama ulaganja u okviru NDICI-ja doprinose reformi sigurnosnog sektora kojom se osiguravaju učinkovitiji, demokratskiji i odgovorniji sigurnosni instrumenti za održivi razvoj i mir.

6. VIDLJIVOST EU-A

GICHD će poduzeti sve odgovarajuće mjere kako bi obavijestio javnost o činjenici da EU financira projekt. Takve će se mjere provoditi u skladu sa Smjernicama EU-a o vidljivosti⁽³⁾.

Stoga će GICHD osigurati vidljivost doprinosa EU-a uporabom odgovarajućih oznaka i oglašavanja, pri čemu će se istaknuti uloga EU-a, osigurati transparentnost njezina djelovanja i jačati svijest o razlozima za određenu odluku, kao i o tome zašto je EU podržao tu odluku i koji su rezultati te potpore. Materijal koji nastane kao rezultat projekta nosit će zastavu EU-a na vidljivom mjestu u skladu sa smjernicama EU-a za pravilnu upotrebu i reproduciranje zastave.

⁽²⁾ Uredba (EU) 2021/947 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. lipnja 2021. o uspostavi Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa, izmjeni i stavljanju izvan snage Odluke br. 466/2014/EU te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2017/1601 i Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 480/2009 [SL L 209, 14.6.2021., str. 1.].

⁽³⁾ „Komunikacija i povećanje vidljivosti EU-a: smjernice za vanjsko djelovanje” (srpanj 2022., ažurirano u srpnju 2024.).

Budući da se planirane aktivnosti uvelike razlikuju prema opsegu i prirodi, rabić se niz promidžbenih alata, među ostalim mediji, internetske stranice, društvene mreže i informativno-promidžbeni materijali, uključujući informativne grafike, letke, biltene, priopćenja za medije i ostalo, ovisno o potrebi. GICHHD će izričito spomenuti potporu EU-a u svim relevantnim publikacijama GICHHD-a, među ostalim u godišnjem izvješću, ili svim drugim publikacijama povezanim s bespovratnim sredstvima te će istaknuti rad koji se podupire prijedlogom. GICHHD će predstavnicima EU-a dati mogućnost izlaganja na relevantnim događanjima, radionicama ili forumima koje organizira ili suorganizira GICHHD, čime će se istaknuti njihova predanost i partnerstvo. Publikacije, javna događanja, kampanje i oprema nabavljeni u okviru projekta bit će na odgovarajući način označeni.
